

Roots of Empathy
Racines de l'empathie

ROOTS OF EMPATHY

INFORMATIE VOOR SCHOLEN

Het is onze missie om te bouwen aan zorgzame, vredelievende en beschaafde samenlevingen door kinderen en volwassenen empathie te laten ontwikkelen.

- De focus van Roots of Empathy ligt voor de lange termijn op het opbouwen van het vermogen van de volgende generatie tot verantwoordelijk burgerschap en responsief ouderschap.
- Op de korte termijn richt Roots of Empathy zich op het verhogen van de mate van empathie, resulterend in respectvollere en zorgzamere relaties en minder pesten en agressie.

HET ROOTS OF EMPATHY-PROGRAMMA

Roots of Empathy, opgericht in 1996 door sociaal ondernemer Mary Gordon, is een evidence-based lesprogramma met een bewezen significant effect in het verminderen van agressie – zoals pesten – onder basisschoolkinderen en in het vergroten van sociale/emotionele competenties en empathie. In Canada wordt het programma in alle tien de provincies uitgevoerd, in het Frans en het Engels, zowel in de stad als in afgelegen inheemse gemeenschappen op het platteland. Roots of Empathy wordt ook op drie continenten uitgevoerd en in meerdere talen.

Roots of Empathy, baby als 'leraar'

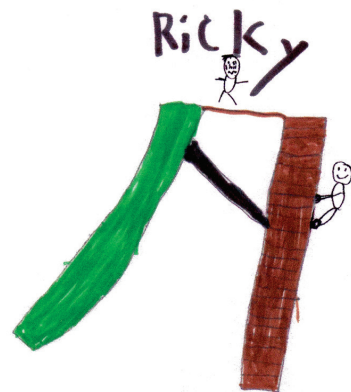
Centraal in het programma staan een baby en ouder uit de buurt die in het schooljaar negen keer in de klas komen. Een getrainde Roots of Empathy-instructeur coacht de leerlingen om de ontwikkeling van de baby te observeren en de gevoelens en intenties van de baby te benoemen. Binnen dit ervaringsgericht leren is de baby de 'leraar' en een hefboom voor de instructeur om kinderen hun eigen gevoelens en die van anderen te helpen herkennen en overdenken.

Emotionele Competentie/Perspectief nemen

Deze 'emotionele competentie' die binnen het programma wordt geleerd legt de basis voor een veiligere en zorgzamere klas, waar kinderen de 'changer' zijn. Ze worden er competent in hun eigen gevoelens en die van anderen te begrijpen (empathie) en zijn daarom minder geneigd om elkaar lichamelijk, psychologisch en emotioneel te kwetsen door pesten en andere emotionele wrede daden. Het cognitieve aspect van empathie is perspectief nemen en het affectieve aspect is emotie. Roots of Empathy onderwijst zowel de geest als het hart.

"Roots of Empathy is een simpel, briljant en krachtig voorbeeld van hoe empathie ontwikkelen bij kinderen een prioriteit kan zijn, en dat dat verbazingwekkende resultaten kan hebben. Het hart vormt de weg naar de geest, maar ze moeten wel expliciet met elkaar verbonden worden. Roots of Empathy is een model van sociale en academische inclusie."

~ Michael Fullan, emeritus hoogleraar, OISE/Universiteit van Toronto

Als mijn vriend niet op de glijbaan durft, help ik hem.

"Binnen Roots of Empathy worden kinderen aangemoedigd om zichzelf als 'changers' te zien, mensen die het vermogen hebben om aan te kaarten wat niet eerlijk is en om anderen met problemen te helpen. Elk klaslokaal, speelplein, gemeenschap, directiekamer en commandocentrum heeft een Ricky nodig."

~ Mary Gordon, Oprichter/Voorzitter
Roots of Empathy

GOUDEN STANDAARD

Waarom Roots of Empathy kiezen als het programma voor sociaal en emotioneel leren of ter preventie van pesten op uw school? Omdat het werkt. Internationale onderzoekers hebben een gouden standaard voor schoolprogramma's. Roots of Empathy voldoet aan de vijf kwalificaties van deze gouden standaard:

- **Een erkend lesprogramma:** Het Roots of Empathy-lesprogramma is toegesneden op twee leeftijdsgroepen (een bestaand; een in ontwikkeling) en een aanvulling op het formele lesprogramma van scholen.
- **Een trainingsprogramma:** Een intensieve training is de eerste stap in het certificeringstraject voor instructeurs. Jaarlijks vindt hercertificering plaats voor instructeurs, mentors en trainers.
- **Een mentorprogramma:** Roots of Empathy biedt voortdurende ondersteuning zolang de instructeur het programma uitvoert.
- **Voortdurende professionele ontwikkeling:** Roots of Empathy zorgt voor continue professionele ontwikkeling via workshops ter plekke en het Virtual Training Institute.
- **Evaluatie en onderzoek:** Roots of Empathy heeft meer dan twaalf jaar ervaring met wetenschappelijk onderzoek en jaarlijkse evaluaties van belanghebbenden.

COMMITMENT VAN DE SCHOOL

Uit onderzoek is gebleken dat het Roots of Empathy-programma het meest succesvol is wanneer aan alle vereisten is voldaan. Om de integriteit van het programma te behouden, vragen we u deze richtlijnen te volgen bij de uitvoering van het programma op school. Mocht dit moeilijkheden opleveren, neem dan contact op met de programmamanager van Roots of Empathy.

Een succesvol Roots of Empathy-programma houdt in:

- Ondersteuning van het schoolhoofd
- Ondersteuning van de leerkracht die het Roots of Empathy-programma heeft aangevraagd
- Gebruik van het kopieerapparaat en de digitale camera van de school (elke drie weken)
- Bereidheid om de evaluaties in te vullen en deze in te leveren (Roots of Empathy-feedbackformulieren aan het eind van het jaar)

Commitment van Roots of Empathy

Alle Roots of Empathy-instructeurs worden speciaal getraind om ons lesprogramma uit te voeren, dat op verschillende leeftijden is toegesneden. Voor de uitvoering van het programma volgen instructeurs een intensieve training en krijgen ze voortdurende steun van een mentor.

De verantwoordelijkheden van de Roots of Empathy-instructeur zijn:

- 27 bezoeken aan de klas in een schooljaar
- Gebruik van het Roots of Empathy-lesprogramma zoals aangegeven en voorbereiding van alle benodigde lesmaterialen
- Aan het begin van het programma een informatiebijeenkomst met het schoolhoofd en de leerkracht plannen om de filosofische onderbouwing en de rol van alle betrokkenen te bespreken
- Met de leerkracht bespreken wat zijn rol en verantwoordelijkheden voor elke les zijn
- Klasbezoeken afspreken met de Roots of Empathy-familie en de leerkracht en zorgen dat eventuele wijzigingen in het schema aan iedereen worden doorgegeven
- Contact onderhouden met de Roots of Empathy-familie, de eerste keer afspreken en de ouder(s) in de loop van het schooljaar voorbereiden op hun bezoeken

Commitment van het schoolhoofd

Schoolhoofden kunnen het programma ondersteunen door de hele school te betrekken. Enkele manieren om dit te doen:

- Een inleidende Roots of Empathy-presentatie voor schoolhoofden en leerkrachten bijwonen
- Informatie over Roots of Empathy delen met het personeel en de rest van de school, en/of een presentatie organiseren
- Informatie over Roots of Empathy delen met andere scholen en onderwijsautoriteiten
- De Roots of Empathy-familie uitnodigen op bijeenkomsten of Roots of Empathy-leerlingen een presentatie laten geven op bijeenkomsten
- Ruimte bieden aan het mededelingenbord van Roots of Empathy

Commitment van de leerkracht

Uit onderzoek blijkt dat het Roots of Empathy-programma succesvol is als de leerkracht achter het programma staat en er enthousiast over is. Staan leerkrachten achter het programma, overleggen ze met het schoolhoofd en werken ze proactief samen met de Roots of Empathy-instructeur, dan zijn de resultaten voor de leerlingen optimaal. De leerkracht neemt actief deel aan de Roots of Empathy-bezoeken en helpt bij het maken van notities en foto's, bij creatieve bezigheden, dramaoefeningen en geschreven teksten. Vanwege de continuïteit stelt Roots of Empathy de les liever uit als er een vervangende leerkracht is. Terwijl de Roots of Empathy-instructeur het programma uitvoert, krijgt de leerkracht de unieke kans om de leerlingen vanuit een ander gezichtspunt te observeren. De kracht van Roots of Empathy schuilt in het vermogen van de leerkracht om de Roots of Empathy-lessen te integreren in de reguliere lespraktijk. De extra activiteiten die leerkrachten ontplooiën, zijn vaak even uniek als de leerkrachten zelf.

De verantwoordelijkheden van de leerkracht zijn:

- Bijwonen van een inleidende Roots of Empathy-presentatie voor schoolhoofden/leerkrachten
- Verwelkomen en ondersteunen van de Roots of Empathy-instructeur en -familie
- Regelmatig contact onderhouden met de Roots of Empathy-instructeur (bijv. tijden vastleggen voor bezoeken, de Roots of Empathy-instructeur zo snel mogelijk op de hoogte stellen van veranderingen in lestijden)
- Op de volgende manieren aanwezig en betrokken zijn bij de Roots of Empathy-lessen:
 - Vastleggen van informatie op flip-over tijdens de klasbespreking
 - Foto's maken tijdens familiebezoeken
 - Helpen van de Roots of Empathy-instructeur met klassenmanagement
 - Tijd inruimen voor het afmaken van Roots of Empathy-kunstwerkjes/geschreven teksten
 - Ruimte bieden voor een mededelingenbord en dit helpen bijhouden
 - Invullen van een Roots of Empathy-feedbackformulier aan het eind van het jaar
 - Toestemmingsformulieren voor leerlingen inzamelen

OVERZICHT KLASBEZOEKEN (27 TOTAAL)

Vorbereiding familiebezoek

- 9 keer in totaal
- Roots of Empathy-instructeur zonder familie
- Elke sessie duurt 40 minuten
- Focus op de ontwikkeling van zuigelingen en voorbereiding op familiebezoek
- Leerlingen voorspellen welke veranderingen ze in de ontwikkeling van de baby bij het familiebezoek kunnen zien

Familiebezoek

- 9 keer in totaal
- Roots of Empathy-instructeur, ouder(s) en baby
- Ongeveer 40 minuten
- Roots of Empathy-instructeur begeleidt leerlingen in hun observaties van de gevoelens, intenties en de hechtingsrelatie van de baby
- Roots of Empathy-instructeur toont de fysieke en emotionele ontwikkeling en het temperament van de baby, en communiceert met de baby door middel van muziek (bijv. liedjes zingen) en spelletjes (bijv. kiekeboe)
- Leerlingen stellen ouder(s) vragen over de baby

Vervolg familiebezoek

- 9 keer in totaal
- Roots of Empathy-instructeur zonder familie
- Elk bezoek duurt 40 minuten
- Leerlingen reflecteren op hun eigen gevoelens en richten zich op het begrijpen van de gevoelens van anderen (empathie)
- Jeugdliteratuur en kunstwerkjes/geschreven teksten zijn middelen ter bevordering van perspectief nemen, het cognitieve aspect van empathie

ONDERZOEK NAAR EFFECTIVITEIT VAN HET PROGRAMMA

Om veranderingen in het gedrag van deelnemende leerlingen te meten, wordt het Roots of Empathy-programma sinds 2000 geëvalueerd in zowel vergelijkende als gerandomiseerde gecontroleerde studies. Er is op drie continenten onafhankelijk onderzoek gedaan.

Uit de belangrijkste onderzoeksresultaten blijkt dat Roots of Empathy-kinderen de sfeer in de klas aan het einde van het programma als positiever ervaren (bijv. zich meer thuis voelen en zich meer geaccepteerd voelen door leeftijdgenoten). Bij Roots of Empathy-kinderen zie je ook:

- Een toename van sociaal gedrag (bv. delen, helpen en erbij betrekken)
- Een afname van agressie - vooral significant gezien het feit dat kinderen uit andere klassen door het schooljaar heen juist een toename van agressie laten zien
- Een toename van sociaal en emotioneel begrip
- Meer kennis over opvoeden
- Een toename van cognitieve en emotionele empathie

In onderzoeken uitgevoerd aan de University of British Columbia werd gekeken naar specifieke vormen van agressie: proactief (pesten), fysiek, relationeel en reactief. Al deze onderzoeken lieten een significante afname van pesten/agressie bij de Roots of Empathy-groepen zien.

Uit een versnelde longitudinale studie bleek dat de positieve effecten van het programma in de daaropvolgende jaren grotendeels behouden bleven of verder verbeterden (fysieke agressie nam af, indirecte agressie nam af en sociaal gedrag nam toe). Deze studie is nog uitgebreid met een langdurige follow-up evaluatie van de kinderen en jongeren die deelnamen aan de oorspronkelijke studie. De variabelen waarnaar is gekeken zijn aan gezondheid gerelateerd gedrag en gevolgen in de tienerjaren, zoals in aanraking komen met justitie, de leeftijd van de eerste zwangerschap en de geestelijke gezondheid.

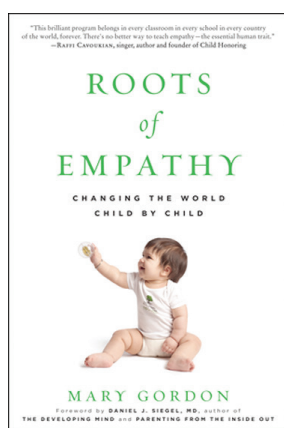

ROOTS OF EMPATHY-OPRICHTER/VOORZITTER MARY GORDON

Mary Gordon, internationaal erkend sociaal ondernemer, onderwijzer, auteur en belangenbehartiger van kinderen, heeft innovatieve programma's bedacht, die uitgaan van de kracht van empathie. In 1981 zette ze op scholen in Canada de eerste *Parenting and Family Literacy Centres* op, die nu als voorbeeld van beste praktijken dienen en behoren tot het overheidsbeleid van Ontario. In 1996 richtte ze Roots of Empathy op, dat zich sindsdien over drie continenten aan het uitspreiden is. In 2005 begon ze Seeds of Empathy voor peuterspeelzalen en kinderdagverblijven.

Gordon is een internationaal spreker en adviseert organisaties zoals de Verenigde Naties, de Nelson Mandela Foundation en de Wereldgezondheidsorganisatie. Ze heeft verschillende gesprekken gevoerd met Zijne Heiligheid de Dalai Lama. Ze is lid van de Orde van Canada en heeft de Queen's Silver en Diamond Jubilee Medals ontvangen. Gordon is verkozen tot Ashoka Fellow in 2002 en tot Ashoka Globalizer in 2011. In hetzelfde jaar werd ze benoemd tot Canada's Top Social Innovator en kreeg ze de landelijke Manning Innovation Award's David E. Mitchell Award of Distinction.

In *Roots of Empathy: Changing the World Child by Child*, vertelt Mary Gordon over de totstandkoming van haar baanbrekende lesprogramma en deelt ze haar visie op een samenleving van compassievolle en zorgzame kinderen, die de empathie weer doorgeven aan hun eigen kinderen.

Te koop via www.bol.com of www.amazon.nl

“Mary Gordon heeft een briljante strategie bedacht om jonge kinderen de essentiële vaardigheden te leren om de geest binnen in elk persoon te zien ... In deze wetenschappelijke, emotioneel inspirerende, levensveranderende onderdompeling in de innerlijke wereld van de menselijke ontwikkeling, wordt empathie in al zijn vormen aangemoedigd en gecultiveerd.”

~ Dr. Daniel Siegel, neurowetenschapper en hoogleraar klinische psychiatrie aan de Universiteit van Californië en co-directeur van het Mindful Awareness Research Center